

Індикативне планування

Індикативне планування – спосіб регулювання економічних процесів за допомогою рекомендаційної постановки певних цілей, визначення пріоритетів розвитку національної економіки і застосування державних фінансових та інших непрямих стимулів для їх реалізації. Воно носить рекомендаційний характер і принципово відрізняється від директивного способу реалізації способу поставлених цілей. Показники індикативного плану набувають життєвої сили для суб'єктів ринку лише через цілеспрямовану систему правових та економічних регуляторів.

Основними ознаками індикативного планування є:

1. Базується на змішаній економіці.
2. Планові документи окреслюють загальні контури майбутнього економічного розвитку (план-прогноз).
3. Завдання мають орієнтовний, рекомендаційний характер (є обов'язковими тільки для державних підприємств).
4. Головне завдання плану – координація господарської діяльності суб'єктів економіки.
5. Для стимулювання виконання завдань використовуються економічні, прямі, опосередковані та адміністративні методи.

Індикативне планування – це процес формування системи параметрів (індикаторів), що характеризують стан і рівень розвитку економіки країни і відповідають державній соціально-економічній політиці, та встановлення заходів державного впливу на соціальні й економічні процеси для досягнення зазначених індикаторів.

Головний зміст індикативного планування полягає в обґрунтуванні мети, завдань, напрямів і методів реалізації державної соціально-економічної політики і є дуже дієвою формою організації взаємодії всіх ланок системи державного управління як між собою, так і з регіональними органами управління в інтересах удосконалення економічної системи та її окремих елементів, відповідно до завдань соціально-економічного розвитку.

Метою індикативного планування є реалізація цілей державного впливу на економічний і соціальний розвиток.

Основні **функції** індикативного планування:

- визначення цілей і пріоритетів розвитку національної економіки;
- координація економічної діяльності суб'єктів;
- прогнозування макроекономічного розвитку та ринкової кон'юнктури;
- визначення сфер, де вкладання капіталу є найефективнішим та ін.

Індикативний народногосподарський план – це організаційно-економічний інструмент втілення економічної політики держави у практику дії суб'єктів господарювання, який ґрунтується на системі економічних, науково-технічних і соціальних прогнозів, має орієнтувальний, рекомендаційний характер і є основою для вироблення регуляторів ринку.

Головними **способами** реалізації індикативних планів вважають такі: застосування економічних регуляторів (податки, кредити, ціни, відсотки, бюджет і таке інше); застосування адміністративних регуляторів (державні замовлення, штрафи, санкції, квоти, антимонопольні закони тощо).

Показники цільових комплексних програм є в *індикативному плані* (Державній програмі економічного і соціального розвитку). До таких показників належать: виробництво найважливіших видів продукції для потреб програми; ліміти капітальних вкладень і обсяги будівельно-монтажних робіт на її реалізацію; державні замовлення на виробництво (поставку) продукції, робіт, послуг, потрібних для виконання програми; державні замовлення на введення в дію виробничих потужностей і основних фондів; перелік найважливіших будов; витрати з державного бюджету на реалізацію цільових програм; затрати валютних ресурсів і найважливіші заходи у сфері зовнішньоекономічних зв'язків.

В Україні використовуються принципи планування та прогнозування, що залишились ще з часів командної системи управління народним господарством.

Індикативне планування, на відміну від централізованого, разом з прогнозуванням виконує в основному функцію перспективної соціально-економічної орієнтації, у ньому беруть участь не лише державні органи влади, а й малий та середній бізнес, корпоративні структури, громадські організації та міжнародні економічні інститути. При цьому повсякденна оперативна діяльність суб'єктів національної економіки забезпечується через механізми ринку.

Сучасні національні господарства в умовах посилення глобалізаційних та інтеграційних зв'язків є вплетеними у систему економічних відносин світової господарської системи через участь у міжнаціональному поділі праці, спеціалізації та кооперації, міжнародній торгівлі тощо. Ринкові правила гри, що діють на міжнаціональному економічному просторі вимагають від національних економік забезпечення належного внутрішнього соціально-економічного розвитку та дотримання міжнародних стандартів у сфері економіки. Саме тому будь-яка національна економіка з метою забезпечення конкурентного становища на світовому ринку повинна прагнути до підвищення внутрішніх стандартів економічного розвитку та їх підняття до міжнародного рівня.

У багатьох країнах світу державне управління ґрунтується на принципах централізації і децентралізації. Наприклад, у США функція управління кадрами розподілена між Департаментом і Радою захисту системи послуг. Рада забезпечує правовий нагляд і процес оскарження для державних службовців. У Канаді рівні зайнятості в департаментах контролює Скарбнича рада. В Англії протягом вісімнадцяти років прем'єрства Маргарет Тетчер Департамент державної служби було скасовано, а контрольні функції перейняла скарбниця.

У країнах Східної Європи головні зусилля адміністративних органів у перехідний до ринкової економіки період спрямовані на державне

регулювання приватизації – вибір об'єктів для продажу, проведення торгів тощо. В Україні цими питаннями відає Фонд державного майна, який затверджує склад комісії з приватизації конкретного підприємства.

Принципи індикативного планування виражають головні вимоги до побудови індикативних планів. До них належать: поєднання інтересів усіх суб'єктів ринкових відносин – держави, регіонів, підприємств і окремих підприємців; порівняння витрат і доходів; комплексність, яка передбачає системний підхід у вирішенні економічних, соціальних, культурних, екологічних, зовнішньоекономічних та інших проблем; індикативність як спосіб визначення цілей і пріоритетів соціально-економічного розвитку; розробку способів їх досягнення на базі глибинного аналізу об'єктивного стану і динаміки розвитку суспільства; поєднання планового і ринкового регулювання розвитку економіки; безперервність, яка передбачає безперервний процес прогнозування і планування; орієнтацію на вирішення соціальних завдань розвитку суспільства.

Використана література:

1. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Пік”, 2009. – 548 с. : іл.
2. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – [2-ге вид., випр.]. – Кіровоград : „КОД”, 2010. – 548 с. : іл.
3. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – [Вид. 2-ге, випр.]. – Кіровоград : видавець Лисенко В.Ф., 2015. – 130 с.
4. Яковенко Р. В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.
5. Яковенко Р. В. Державне регулювання економіки : конспект лекцій / Роман Яковенко. – Кіровоград : КНТУ, 2012. – 40 с. : іл.

Р. В. ЯКОВЕНКО,
к.е.н., доцент